

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 166/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Markus Lounela, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Sanna Sihvola, maa- ja metsätalousministeriö
- aluekehityspäällikkö Eira Varis, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- ylitarkastaja Salla Autio, Verohallinto
- apulaisjohtaja Marko Niemelä, Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö
- yksikönjohtaja Esko Leinonen, Ruokavirasto
- yksikön päällikkö Timo Lehtiniemi, Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- lakimies Kimmo Tammi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Aleksi Koivisto, Suomen Kylät ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- valtiovarainministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöministeriö
- Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Keski-Pohjanmaan liitto
- ProAgria Keskusten Liitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027, jolla kumottaisiin laki maaseudun kehittämisen tukemisesta. Uusi laki liittyy Euroopan unionin maatalouspolitiikan uudistukseen vuosiksi 2023—2027. Lain avulla toteutetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman toimenpiteitä 2023—2027.

Lakia sovellettaisiin maaseudun yritystoiminnan tukemiseen. Pääosin tuettaisiin maaseudulla toimivia mikroyrityksiä ja pieniä yrityksiä. Maataloustuotteiden jalostusta harjoittavat yritykset voisivat kuitenkin olla myös keskisuuria yrityksiä. Myös maaseudun hanketoiminnan tukemista jatkettaisiin. Samoin jatkettaisiin maaseudun paikallisen kehittämisen edistämistä paikallisten toimintaryhmien toimintaa tukemalla.

Tuettava toiminta ja toimenpiteet eivät olennaisesti eroaisi voimassa olevasta laista, mutta laissa huomioitaisiin muutokset uudelle rahoituskaudelle. Kehittämishankkeiden uusia teemoja ovat muun muassa älykkäät kylät ja viljelijäryhmien hankkeet. Ympäristö- ja ilmastoteemat korostuvat hankerahoituksessa aikaisempaa enemmän sekä innovaatiot, digitalisaatio, turvallisuuden ja varautumisen edistäminen. Laajakaistarahaus kasvaa hieman edelliseen rahoituskautteen verrattuna komission ja kansallisten tavoitteiden mukaisesti.

Toimintaryhmien teemahankkeita ei enää olisi, mutta toimintaryhmät voisivat toteuttaa paikallista strategiaansa myös pienhankkeiden avulla. Lisäksi osa yritystukitoimenpiteistä, kuten käynnistystuki, maatalouden kokeilutuki mukaan lukien, olisi mahdollista toteuttaa vain osana paikallista strategiaa. Toimintaryhmille myönnettäisiin edelleen toimintarahaa niiden strategioiden toteuttamisesta aiheutuvia menoja varten.

Tukijärjestelmien toimeenpano selkeytyisi, kun kaikki hakemukset tehtäisiin sähköisesti. Lisäksi tukien maksumenettelyissä hyödynnettäisiin nykyistä enemmän yksinkertaistettuja kustannusmalleja.

Tukijärjestelmissä ja yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman toimeenpanossa otettaisiin huomioon Euroopan unionin rahoituskautta 2023—2027 koskeva uusi EU-lainsäädäntö, uudet valtioneuvoston päätökset ja komission ohjaus.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös laki yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista. Laissa säädettäisiin strategiasuunnitelman valmistelusta, muuttamisesta ja toteuttamisesta sekä Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyistä jäsenvaltion toimitelmistä. Lailla säädettäisiin myös paikallisten toimintaryhmien valinnasta. Lain soveltamisala laajenisi nykyiseen lakiin verrattuna vastaten uuden strategiasuunnitelman soveltamisalaa, joka on laajempi kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014—2020. Lakiin koottaisiin kaikki keskeiset hallinnointiin liittyvät säännökset. Teknisen avun myöntämistä jatkettaisiin strate-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

giasuunnitelman toimenpiteiden hallinnoimisen kustannuksiin. Tarve lain uusimiseen johtuu pääosin Euroopan unionin lainsäädäntöön ehdotetuista muutoksista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaksi uutta lakia; laki yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista ja laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027. Ehdotetut lait ovat osa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen, EU:n rahoituskautta 2023—2027 koskevan lainsäädännön ja Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman, jäljempänä strategiasuunnitelma, toimeenpanoa. Lakiehdotusten tarkoituksena on täydentää Euroopan unionin lainsäädäntöä siltä osin kuin se edellyttää kansallista sääntelyä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Ruokavirastosta annettua lakia ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia. Valiokunta pitää esitystä hyvin valmisteltuna ja sen ehdotuksia kannatettavina. Erityisen positiivisena valiokunta näkee uuden maaseutuvaikutusten arviointiohjeen hyödyntämisen ja maaseutuvaikutusten arvioinnin esityksen valmistelussa. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä eräin vähäisin muutoksin.

Yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetussa laissa, jäljempänä hallinnointilaki, on tarkoitus säätää Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämien viranomais-tehtävien hoitamisesta, toimijoista ja näiden tehtävistä sekä paikallisten toimintaryhmien valinnasta. Lisäksi hallinnointilakiin sisältyvät säännökset yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hyväksymisestä ja muuttamisesta. Suomen strategiasuunnitelma kaudelle 2023—2027 on jo tullut hyväksytyksi ennen hallituksen esityksen antamista ja ehdotetun lain voimaantuloa, joten lakiehdotuksen 5 §:n suunnitelman hyväksymistä koskevia säännöksiä on tulkittava siten, että niitä sovelletaan vasta tuleville rahoituskausille laadittaviin suunnitelmiin, mikäli EU:n lainsäädäntö tämän mahdollistaa. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siirtymäsäännökseen, jonka mukaan lakiehdotuksella kumottavan maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista annetun lain (27/2014) säännöksiä sovelletaan ohjelmaan, jonka toteuttaminen on alkanut ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

Ehdotetun hallinnointilain soveltamisala laajenisi, sillä strategiasuunnitelma on kattavuudeltaan laajempi kuin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020. Strategiasuunnitelmaan sisältyvistä tuista on tarkoitus säätää EU:n suoria viljelijätukia ja eräitä maaseudun kehittämisen korvauksia koskevissa laeissa, maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa sekä maatalouden rakennetuista annetussa laissa. Lisäksi strategiasuunnitelman toteuttamisesta säädetään esitykseen sisältyvällä, maaseudun kehittämisen tukemista rahoituskaudella 2023—2027 koskevalla lakiehdotuksella. Siihen sisältyvät säännökset maaseudun kehittämiseen myönnettävän yritys- ja hanketuen edellytyksistä ja ehdoista sekä niitä koskevista menettelyistä. Näihin ei ehdoteta merkittäviä muutoksia voimassa olevaan lakiin nähden. Kaikki tukihakemukset

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

tehdään jatkossa sähköisinä, mikä selkiyttää hakumenettelyä. Lisäksi tukien maksumenettelyissä hyödynnettäisiin nykyistä enemmän yksinkertaistettuja kustannusmalleja.

Valiokunnan saamista lausunnoissa esitykseen kokonaisuutena on suhtauduttu pääosin erittäin positiivisesti. Valiokunnan mielestä erityisen merkittävä parannus on mahdollisuus myöntää yrityksille tukea toimintaan, toiminnan sopeuttamiseen ja maksuvalmiuden turvaamiseksi valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa yrityksille. Joitakin kriittisiäkin havaintoja on tullut esiin valiokunnan saamista lausunnoissa. Maaseudun kehittämisen tuet myönnetään maaseutualueilla yrityksille, kehittämishankkeisiin ja paikallisen kehittämissuunnitelman valmisteluun ja toteutukseen. Valiokunnalle on esitetty huoli maaseutualuiden ulkopuolella toimintaansa harjoittavien yritysten kohtelusta. On ehdotettu, että maaseutualueen käsitettä laajennetaan siten, etteivät maataloustuotteita jalostavat yritykset jää sijaintinsa vuoksi tuen ulkopuolelle. Maataloustuotteita jalostavia yrityksiä sijaitsee myös kaupunkialueilla, sillä niiden on usein tarkoituksenmukaista sijoittua alueelle, jossa on tarvittavaa infrastruktuuria tai resursseja, kuten osaavaa ja korkeasti koulutettua työvoimaa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ELY-keskus ja paikallinen toimintaryhmä määrittelevät tulevilla kaudella maa- ja metsätalousministeriön ohjeiden mukaisesti alueelleen tukikelpoisen maaseutualueen. Tähän voivat kuulua Suomen ympäristökeskuksen laatiman aluetypologian mukaiset maaseutuluokat, joita ovat maaseudun paikalliskeskukset, kaupungin läheinen maaseutu, ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu. Kaupungin kehysalue voi kuulua maaseutualueeseen. Kaupunkialueista sisempi kaupunkialue ei voi kuulua tukikelpoiseen maaseutualueeseen. Ulompi kaupunkialue ei ole lähtökohtaisesti tukikelpoiseen maaseutualueeseen kuuluvaa. Kuitenkin alle 30 000 asukkaan kunnat voivat olla kokonaisuudessaan tukikelpoista maaseutualuetta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja paikallisen toimintaryhmän harkinnan mukaan. Valiokunta toteaa, että maaseudun kehittämisen tuki on sinänsä perusteltua kohdistaa maaseutualueille. Alueellisten rajausten vaikutuksia maataloustuotteen ensiasteen jalostusta harjoittaviin yrityksiin on syytä seurata ja toisaalta huolehtia rajausten yhdenmukaisesta soveltamisesta koko maassa.

Paikallisten toimintaryhmien toimintaan liittyen on esitetty eräitä kehittämisehdotuksia. Kehittämishankkeiden teemoihin kuuluu niin kutsuttu älykkäiden kylien teema. On tuotu esiin huoli siitä, ovatko teeman painopisteet liiaksi maaseudun digitalisaatiossa, kun ajankohtaiset teemat, kuten huoltovarmuus, varautuminen ja kriisinkestävyys, vaativat huomiota. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kyseisen toimenpiteen tarkoituksena on ratkaista kylissä erilaisia ongelmia myös varautumisen ja kriisinkestävyyden näkökulmista. Digitalisaatio on eräs keinoista. Kokeilut ja tiedon ja kokemusten jakaminen ovat esimerkkejä erilaisiin haasteisiin vastaamisesta. Lakiehdotuksen mukaan paikallisen toimintaryhmän tulee viipymättä toimittaa maaseudun kehittämisen tukia koskeva hakemus lausuntoineen ELY-keskukselle, joka päättää tuen myöntämisestä. Valiokunnalle on ehdotettu, että ELY-keskusten on otettava paikallisen toimintaryhmän ELY-keskukselle lähettämä hakemus viipymättä käsittelyyn. Valiokunnalle on tuotu esiin, että hakemusten käsittelyyn sovelletaan hallintolakia, jonka 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Lisäksi ELY-keskusten tulosohejauksessa tarkastellaan yhtenä keskeisenä kysymyksenä tukihakemusten käsittelyaikoja. Valiokunta katsoo, ettei näiltä osin ole aihetta muuttaa lakiehdotusta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista

3. luku. *Viranomaiset ja muut toimielimet*

12 §. Todentamisviranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Hallinnointilakiehdotuksen 12 §:ään sisältyy säännös yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115 12 artiklassa tarkoitettua todentamisviranomaisen tarkastustoimivallasta. Hallituksen esityksen valmistelun edetessä on varmistunut, että valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto tulee toimimaan todentamisviranomaisena. Maa- ja metsätalousministeriö puolestaan toimii mainitun asetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, joka vastaa todentamisviranomaisen nimeämisestä ja nimeämisen peruuttamisesta. Hallinnon lainalaisuusperiaatteen kannalta valiokunta pitää perusteltuna, että valtiovarainministeriön toimivalta tehdä todentamisviranomaistehtäviin kuuluvia tarkastuksia ja oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja käy täsmällisesti ilmi laista. Näin ollen valiokunta ehdottaa, että valtiovarainministeriö nimetään pykälässä. Tämä ei estä maa- ja metsätalousministeriötä tekemästä ehdotetun lain voimaan tultua sille toimivaltaisena viranomaisena kuuluvaa nimeämispäätöstä.

2. Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027

2. luku. *Tuen myöntämisen yleiset edellytykset*

15 §. Tuen myöntämisen rajoitukset. Lakiehdotuksen 15 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Muutostarve johtuu harmaan talouden torjunnassa viime aikoina omaksutusta linjasta. Sen mukaan hakijan ja tämän vastuuhenkilöiden ja oikeushenkilön keskeisten omistajien lisäksi on tarkoituksenmukaista ulottaa tuen myöntämisen rajoitusten arviointi koskemaan myös edellä mainittujen tahojen muuta yritystoimintaa. Tämä mahdollistaa tietojen saamisen myös oikeushenkilön laajemmista kytkennöistä, kuten muista liitännäisistä yrityksistä tai vastuuhenkilöiden aikaisemmista yrityksistä. Jos tuen hakija on esimerkiksi vasta perustettu osakeyhtiö tai tukea hakevan oikeushenkilön vastuuhenkilöissä on tapahtunut huomattavia muutoksia, on julkisten velvoitteiden hoitamisen laiminlyönnin riskin arvioimiseksi tarpeen selvittää hakijan vastuuhenkilöiden ja omistajien muu tai aikaisempi yritystoiminta. Mikäli oikeushenkilön vastuuhenkilön muussa tai aikaisemmassa yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty veroihin ja muihin julkisiin maksuihin liittyviä velvoitteita, oikeushenkilön ei tämän vastuuhenkilön toiminnan vuoksi voida katsoa täyttävän tuen saamisen edellytyksiä.

11. luku. *Erinäiset säännökset*

57 §. Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että viranomaisilla olisi oikeus saada tietoja kaikista niistä yrityksistä ja henkilöistä, joista se tarvitsee tietoja 15 §:ssä tarkoitettujen tuen myöntämisen rajoitusten selvittämiseksi. Näin ollen tietojensaantioikeus tulee laajentaa koskemaan tuen hakijan ja tuen saajan lisäksi tämän 15 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja vastuuhenkilöitä ja

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

omistajia sekä näiden hallinnoimia tai omistamia muita yrityksiä. Lisäksi tiedonsaantioikeus ulotetaan koskemaan Tullin perimien maksujen laiminlyöntejä.

3. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus. Pykälään ehdotetaan teknistä muutosta, joka johtuu siitä, että eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys HE 89/2022 vp, jossa 6 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain 41 a §:ssä tarkoitetun toimijan luotettavuuden selvittämisestä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 166/2022 vp sisältyvän 4. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 166/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maa- ja metsätalousministeriön toimialalla Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman, jäljempänä *suunnitelma*, laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin, seurantaan ja raportointiin.

Toimielimiä koskevia säännöksiä sovelletaan 1 momentin lisäksi maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013, (*markkinajärjestelyasetus*) mukaisten suunnitelmaan sisältyväntöimien toimenpiteiden toimeenpanoon. Toimielimiä koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi kaikkiin yhdenntyn hallinto- ja valvontajärjestelmän kautta hallinnoitaviin maataloustukiin.

2 §

Lain soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa

Tätä lakia sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (/20) sekä maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetussa laissa (1559/2001) tarkoitettujen tukien hallinnointiin, jos asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

3 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin osaksi tai kokonaan rahoittamia toimenpiteitä koskevan yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen, arviointiin, seurantaan ja raportointiin, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä tai muusta laista muuta johdu.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *suunnitelmalla* suunnitelma-asetuksen 104 artiklassa tarkoitettua yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaa, jonka toimenpiteet rahoitetaan joko Euroopan unionin ja kansallisista varoista taikka kokonaan kansallisista tai kokonaan Euroopan unionin varoista;

2) *suunnitelma-asetuksella* jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2115;

3) *horisontaaliasetuksella* yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/2116;

4) *välittävällä toimielimellä* sellaista julkis- tai yksityisoikeudellista elintä, joka toimii kansallisen tai alueellisen hallintoviranomaisen alaisuudessa tai hoitaa tehtäviä tällaisen viranomaisen puolesta; ja

5) *paikallisella toimintaryhmällä* Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1060/2021 (*yleisasetus*) 33 artiklassa tarkoitettua paikalliseen maaseudun kehittämiseen osallistuvista tahoista koostuvaa yhteisöä (*Leader -ryhmä*), jonka maa- ja metsätalousministeriö on hyväksynyt.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

2 luku

Suunnitelmatyö

5§

Suunnitelman hyväksyminen ja muuttaminen

Suunnitelmaehdotuksen kansallisesta hyväksymisestä päättää valtioneuvosto ennen ehdotuksen toimittamista hyväksyttäväksi Euroopan komissiolle.

Suunnitelman muutokset hyväksytään Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman seurantakomiteassa. Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa muutosesityksen Euroopan komission hyväksyttäväksi.

6§

Alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma

Alueellisten tavoitteiden asettamiseksi ja niitä koskevien toimenpiteiden valmistelemiseksi laaditaan suunnitelma-asetuksen 69 artiklan 1 kohdan d), e), g) ja h) alakohtien mukaisista toimenpiteistä alueelliset maaseudun kehittämissuunnitelmat. Alueellisten kehittämissuunnitelmien laatimisesta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kukin toimialueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja paikallisen toimintaryhmän välisessä yhteistyöasiakirjassa määritellään tukikelpoinen alue.

Alueellisessa kehittämissuunnitelmassa tulee esittää alueellinen kehittämisstrategia ja toteuttamista tukevat painotukset. Tarkemmat säännökset alueellisten kehittämissuunnitelmien sisällöstä ja rakenteesta sekä niiden laatimisessa ja muuttamisessa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7§

Paikallinen kehittämisstrategia

Paikallisten tavoitteiden asettamiseksi ja niitä koskevien toimenpiteiden valmistelemiseksi laaditaan yleisasetuksen 32 artiklan mukaiset paikalliset kehittämisstrategiat. Paikallisten kehittämisstrategioiden laatimisesta vastaavat paikalliset toimintaryhmät. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja paikallisen toimintaryhmän välisessä yhteistyöasiakirjassa määritellään tukikelpoinen alue.

Tarkemmat säännökset paikallisten kehittämisstrategioiden laatimisesta, muuttamisesta ja hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

8§

Yhteistyö

Suunnitelma, alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma ja paikallinen kehittämisstrategia laaditaan yhteistyössä suunnitelman sisällön kannalta keskeisten toimijoiden kanssa. Jos suunnitelman toimenpiteet liittyvät muiden ministeriöiden kuin maa- ja metsätalousministeriön toimialaan, suunnitelma laaditaan yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa suunnitelman yhteensovittamisesta muiden suunnitelmien ja ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueellisten maaseudun kehittämissuunnitelmien sekä suunnitelmaan sisältyvien alueellisten tukitoimien toimeenpanon yhteensovittamisesta muiden alueella toteutettavien ohjelmien, suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden kanssa. Paikallisten kehittämisstrategioiden yhteensovittamisesta muiden paikallisten ohjelmien, paikallisten suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden kanssa vastaavat paikalliset toimintaryhmät yhteistyössä alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista toimijoista, yhteistyöstä tämän lain mukaisia tehtäviä hoidettaessa sekä suunnitelmien ja paikallisten kehittämisstrategioiden yhteensovittamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Viranomaiset ja muut toimielimet

9§

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on:

1) toimia suunnitelma-asetuksen 123 artiklassa ja paikallisten kehittämisstrategioiden osalta yleisasetuksen 32 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa suunnitelman hallinnoinnista hoitaen ne tehtävät, jotka hallintoviranomaiselle on Euroopan unionin lainsäädännössä taikka tässä tai muussa laissa osoitettu;

2) vastata suunnitelman ja sen muutosten valmistelusta sekä suunnitelman varojen käytön suunnittelusta;

3) vastata varojen jaon valmistelusta ja varojen osoittamisesta suunnitelma-asetuksen vaatimusten mukaisesti tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön;

4) alueellisten maaseudun kehittämissuunnitelmien laadinnan ohjaus;

5) paikallisten kehittämisstrategioiden laadinnan ohjaus ja hyväksyminen sekä paikallisten toimintaryhmien hyväksyminen;

6) toimia horisontaaliasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena vastaten mainitussa artiklassa toimivaltaiselle viranomaiselle osoitetuista tehtävistä; ja

7) toimivaltaisena viranomaisena nimetä horisontaaliasetuksen 12 artiklassa tarkoitettu todentamisviranomaisena. Todentamisviranomaiseksi voidaan nimetä viranomaisena taikka tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Maa- ja metsätalousministeriön on hallinnollisesti eriytettävä 1 momentin 1 ja 6 kohdissa tarkoitetut tehtävät toisistaan.

Tarkemmat säännökset paikallisen toimintaryhmän hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Ruokaviraston tehtävät

Ruokavirasto vastaa suunnitelman toimeenpanosta, seurannasta ja raportoinnista sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo 11 §:ssä tarkoitettuja muita välittäviä toimielimiä ja paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa suunnitelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä.

Lisäksi Ruokavirasto voi hoitaa suunnitelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä siten kuin niistä erikseen lailla säädetään.

Ruokavirasto toimii horisontaaliasetuksen 9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tarkoitettuna toimivaltaisen viranomaisen hyväksymänä maksajavirastona. Maksajavirasto vastaa sille Euroopan unionin lainsäädännössä osoitettujen tehtävien hoitamisesta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen. Maksajavirastotehtäviä voidaan siirtää toiselle viranomaiselle siten kuin niistä erikseen lailla säädetään. Maksajavirasto ohjaa ja valvoo muita viranomaisia näiden hoitaessa horisontaaliasetuksen 9 artiklan nojalla maksajaviraston vastuulle kuuluvia tehtäviä.

Ruokavirastolla on oikeus suorittaa Euroopan unionin varojen asianmukaisen hallinnon ja käytön varmistamiseksi valvontaa viranomaisissa siltä osin kuin ne suorittavat maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä.

11 §

Välittävä toimielin

Välittäviä toimielimiä ovat Ruokavirasto, Ahvenanmaan valtionvirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset.

Välittävä toimielin vastaa tuen myöntämiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä toimialueellaan siten kuin niistä erikseen lailla säädetään.

12 §

Todentamisviranomaisen tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Horisontaaliasetuksen 12 artiklassa tarkoitetun lausunnon myöntämiseksi välttämättömien tarkastusten tekemiseksi sekä muiden erikseen Euroopan unionin lainsäädännössä todentamisviranomaisen tehtäväksi säädettyjen tarkastusten suorittamiseksi **valtiovarainministeriö (todentamisviranomainen)** voi tehdä tarkastuksia niissä viranomaisissa tai yhteisöissä, jotka suorittavat maksajavirastolle säädettyjä tehtäviä, taikka tuensaajan luona. Tarkastusta suorittavalla on oikeus tarkastaa tehtävänsä edellyttämässä laajuudessa tuensaajan kotieläinrakennukset, viljelmät, toimitilat sekä muut tuen maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Todentamisviranomaisella on oikeus saada viranomaisilta salassapitosäännösten estämättä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi välttämättömiä tuensaajaa koskevia tietoja.

Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

13 §

Seurantakomitea

Suunnitelma-asetuksen 124 artiklassa tarkoitettujen seurantakomitean kokoonpanosta, jäsenistä ja tehtävistä säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä. Valtioneuvosto asettaa seurantakomitean. Maa- ja metsätalousministeriö päättää seurantakomitean kokoonpanon muutoksista.

Menettelystä, jota seurantakomitea noudattaa hoitaessaan sille säädettyjä tehtäviä, säädetään hallintolaissa, kielilaissa, saamen kielilaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Seurantakomitean päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan seurantakomitealle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

14 §

Maaseutuverkosto

Suunnitelma-asetuksen 126 artiklassa tarkoitettuja yhteisen maatalouspolitiikan kansallisen verkoston tehtäviä hoitaa maaseutuverkosto. Maaseutuverkoston toiminnasta vastaavasta tahosta ja toiminnan ohjauksesta sekä toimintasuunnitelmien ja -kertomusten sisällöstä ja hyväksymisestä noudatettavasta menettelystä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Paikallinen toimintaryhmä

Paikallisen toimintaryhmä toteuttaa yleisasetuksen 31 artiklan mukaista yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä ja vastaa yleisasetuksen 33 artiklassa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta ja osallistuu suunnitelma-asetuksessa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään.

Paikallinen toimintaryhmän tulee olla rekisteröity oikeushenkilö, jolla on riittävät toiminnalliset, taloudelliset ja hallinnolliset edellytykset paikallisen toimintaryhmän tehtävien hoitamiseksi. Paikallisen toimintaryhmän jäsenistön on edustettava laaja-alaisesti sen toimialueen paikallisia toimijoita, ja sen toiminnan on oltava avointa kaikille. Paikallisessa toimintaryhmässä ovat edustettuina ainakin paikallisen maaseudun kehittämisen kannalta tärkeät viranomaiset, yhdistykset ja paikallisen kehittämisstrategian toteutusalueen asukkaat. Paikallisen toimintaryhmän hallitukses-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

sa on oltava tasapuolisesti edustettuina sen toimialueen kuntien, yksityisoikeudellisten yhteisöjen tai säätiöiden edustajat ja paikallisen väestön edustajat.

Menettelystä, jota paikallinen toimintaryhmä noudattaa hoitaessaan sille säädettyjä tehtäviä, säädetään hallintolaissa, kielilaissa, saamen kielilaissa, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa. Paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien ja sen palveluksessa olevien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

4 luku

Erinäiset säännökset

16 §

Suunnitelmasta tiedottaminen

Suunnitelman sisältämistä mahdollisuuksista ja vaikutuksista on tiedotettava laajasti suunnitelman toteuttamisalueella. Valtakunnallisesta tiedottamisesta vastaavat maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto ja maaseutuverkosto. Tiedottamisesta toimialueellaan vastaavat välittävät toimielimet ja paikalliset toimintaryhmät.

17 §

Tiedonantovelvollisuus

Välittävän toimielimen ja paikallisen toimintaryhmän on salassapitosäännösten estämättä annettava maa- ja metsätalousministeriölle ja Ruokavirastolle kaikki tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

18 §

Tekninen apu

Teknistä apua voidaan käyttää suunnitelma-asetuksen 125 artiklan mukaisiin toimiin maa- ja metsätalousministeriössä, Ruokavirastossa, maaseutuverkostossa sekä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksissa.

Ruokavirasto valmistelee teknisen avun käyttösuunnitelman, seuraa sen kokonaiskäyttöä ja laatii teknistä apua koskevat selvitykset. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa käyttösuunnitelman.

Teknisen avun maksaa Ruokavirasto, joka myös päättää sen takaisinperinnästä. Teknisen avun takaisinperintään sovelletaan, mitä maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 annetun lain (/) 10 luvussa on säädetty.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Tarkemmat säännökset käyttösuunnitelman vahvistamisessa ja maksamisessa noudatettavasta menettelystä sekä teknisen avun hyväksyttävistä kustannuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Euroopan unionin rahoitus

Euroopan unionin rahoitusosuus tuloutetaan valtion talousarvioon. Jos suunnitelman kansallinen rahoitusosuus myönnetään maatilatalouden kehittämisrahaston varoista, Euroopan unionin rahoitusosuus tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

20 §

Muutoksenhaku

Ruokaviraston 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua teknistä apua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Oikaisuvaatimuksesta annettuun ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Muutoin muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

21 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tällä lailla kumotaan laki maaseudun kehittämisohjelmien hallinnoinnista (27/2014).

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan ohjelmaan, jonka toteuttaminen on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on kestävän kehityksen periaatteita noudattaen monipuolistaa, uudistaa ja lisätä maaseudun elinkeinotoimintaa, parantaa maaseudun yritysten toimintaedellytyksiä ja kehittää niiden kilpailukykyä sekä kehittää maaseutua asuin- ja toimintaympäristönä asukkaiden ja toimijoiden hyvinvoinnin ja toimintamahdollisuuksien parantamiseksi.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin, jotka rahoitetaan yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman hallinnoinnista annetun lain (/), jäljempänä hallinnointilaki, 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun suunnitelman mukaisesti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tai muista Euroopan unionin varoista yhdessä vastaavien kansallisten varojen kanssa taikka kokonaan kansallisista tai Euroopan unionin varoista. Tätä lakia sovelletaan myös yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan sisällyttämiin maaseudun kehittämiseen myönnettäviin tukiin.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen tukeen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle maatalouden tuotantotoimintaan tai maatalouden rakenteen parantamiseen. Tätä lakia sovelletaan kuitenkin sellaiseen maataloustuotteiden myyntikunnostukseen, jonka jälkeen maataloustuotteet myydään suoraan kuluttajille. Lisäksi lakia sovelletaan myös maatalouden alkutuotannon pienimuotoiseen kokeiluun.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

3 §

Soveltaminen Ahvenanmaan maakunnassa

Tätä lakia ei sovelleta suunnitelmaan eikä tukeen, joka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n nojalla kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

4 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin osaksi tai kokonaan rahoittamien maaseudun kehittämiseen tarkoitettujen tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen, maksamisen lopettamiseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Tässä laissa ja sen nojalla täydennetään Euroopan unionin lainsäädäntöä.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) suunnitelmalla hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua suunnitelmaa;
- 2) Euroopan unionin rahoituksella Euroopan unionin talousarviosta Suomeen myönnettyjä Euroopan unionin maatalouden maaseuturahaston, jäljempänä EU:n maaseuturahasto, varoja ja muita Euroopan unionin tässä laissa tarkoitettuihin tukiin varaamia varoja;
- 3) valtion rahoituksella maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle maaseudun kehittämiseen valtion talousarviossa osoitettuja varoja ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja;
- 4) muulla julkisella rahoituksella muuta kuin 3 kohdassa tarkoitettua valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön rahoitusta sekä etuutta tai suoritusta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;
- 5) julkisella rahoituksella 2-4 kohdissa tarkoitettua rahoitusta;
- 6) yksityisellä rahoituksella luonnollisen henkilön tai yksityisoikeudellisen yhteisön rahoitusta tai muuta suoritusta, jonka arvo on rahana määriteltävissä;
- 7) kokonaisrahoituksella julkista ja yksityistä rahoitusta yhteensä;
- 8) tuella avustusta, joka on myönnetty tai myönnetään valtion tai Euroopan unionin taikka niiden molempien varoista;
- 9) vähämerkityksisellä tuella Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 tarkoitettua Euroopan unionin jäsenvaltion myöntämää tukea, rahoitusta ja muuta etuutta;
- 10) mikroyrityksellä, pienellä yrityksellä ja keskisuurella yrityksellä yritystä, joka täyttää mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetun komission suosituksen K(2003) 1422 mukaisen asianomaista yritystä koskevan määritelmän tai kyseisen suosituksen korvaavan suosituksen vastaavan määritelmän.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

2 luku

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

6§

Tukemisen tavoitteet

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuettava toimenpide kokonaisuutena tarkastellen edistää yhtä tai useampaa 1 §:ssä säädettyä tavoitetta.

Jos tuki myönnetään suunnitelman toteuttamiseen tarkoitetuista varoista, tuella on lisäksi edistettävä sille suunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita, tuettava toimenpide on toteutettava suunnitelman soveltamisalueella ja hyödyn tuetusta toimenpiteestä on kohdistuttava tälle alueelle. Tuen myöntämisen esteenä ei ole hyödyn ulottuminen vähäisessä määrin myös suunnitelma-alueen ulkopuolelle.

7§

Tuen rahoitus

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tukeen tarvittava rahoitus on osoitettu valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa.

Ennen tuen myöntämistä ja maksamista on varmistuttava varojen riittävydestä.

8§

Tuettava toiminta

Tuki on harkinnanvaraista ja sitä voidaan myöntää maaseutualueilla, siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään:

- 1) maaseudun yritysrahoituksena investointeihin, kehittämiseen ja yritystoiminnan käynnistämiseen;
- 2) kehittämishankkeina yhteistyöhankkeisiin, koulutus- ja tiedonvälityshankkeisiin sekä yleishyödyllisiin investointeihin ja laajakaistainvestointeihin; sekä
- 3) paikallisena toimintaryhmänä toimimiseen sekä paikallisen kehittämisstrategian valmisteluun ja toteuttamiseen.

Yritysten välistä yhteistyötä edistettäessä toiminnan tavoitteena ei saa olla kilpailulain (948/2011) vastainen menettely.

Tukea myönnettäessä on otettava huomioon Euroopan unionin lainsäädännön edellyttämät toimialakohtaiset rajoitukset.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

9 §

Tuettavan toimenpiteen hyväksyttävät kustannukset

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tuen myöntävän viranomaisen hyväksymiin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin.

Investointien kustannukset voivat sisältää myös investoinnin yleiskustannukset sekä rakentamisesta ja rakentamisen suunnittelusta aiheutuvia kustannuksia. Maanhankintaa voidaan tukea ainoastaan rakennuksen ja sen maapohjan hankinnan yhteydessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kustannusten kohtuullisuuden arvioinnista.

10 §

Tuen tarpeellisuus ja tuettavaa toimenpidettä koskeva hankesuunnitelma

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuki on tuen kohteena olevan toiminnan kannalta tarpeellinen ja tuen määrä tarkoituksenmukaisessa suhteessa suunnitellun toiminnan laajuuteen. Edellytyksenä on lisäksi, että hakija esittää tuettavaa toimenpidettä koskevan hankesuunnitelman. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tuettavaa toimenpidettä koskevasta hankesuunnitelmasta.

Rakentamista koskevan suunnitelman tulee sisältää hankkeen koon huomioivalla tarkkuudella laaditut piirustukset. Suunnitelmasta on lisäksi käytävä ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoituksenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, miten mainittujen seikkojen on käytävä suunnitelmasta ilmi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa säännöksiä tämän lain nojalla tuettavan rakentamisinvestoinnin suunnitelman teknisistä, taloudellisista, toiminnallisista sekä turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvistä seikoista.

11 §

Tuen määrää koskevat edellytykset

Tuki myönnetään prosenttiosuutena tuettavan toimenpiteen hyväksytyistä kustannuksista tai kiinteänä euromääräisenä tukena. Jos tuki ei kata kokonaan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia, hakijalta edellytetään selvitystä kustannusten kattamisesta muulla julkisella rahoituksella tai yksityisellä rahoituksella.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen rahoituksen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn tuettuun toimenpiteeseen myönnettävän julkisen rahoituksen enimmäismäärän. Jos kysymys on suunnitelmaan perustuvasta tuesta, rahoitukseen sisältyvän julkisen tuen määrä ei saa ylittää suunnitelmassa määriteltyä julkisen tuen enimmäismäärää. Valtiontukena myönnettävän tuen yhdessä tuen saajan hankkeen toteutukseen käytettävään muuhun rahoitukseen sisältyvän julkisen tuen kanssa ei saa ylittää valtiontuen enimmäismäärää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset eri toimenpiteisiin myönnettävän tuen tasosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön ja 7 §:ssä tarkoitettujen

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

varojen asettamisissa rajoissa sekä tuen vähimmäismääristä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset yksityisestä rahoituksesta.

12 §

Kustannusmallit

Tukea myönnettäessä vahvistetaan hyväksyttävät kustannukset ja myönnettävä tuki tai kerta-korvauksena myönnettävä tuki. Kustannukset voidaan vahvistaa seuraavia kustannusmalleja käyttäen:

- 1) yksikkökustannukset;
- 2) tosiasiallisesti aiheutuvat kustannukset;
- 3) tosiasiallisesti aiheutuvien kustannusten erikseen määriteltävien kustannuslajien perusteella hyväksyttävät laskennalliset kustannukset; tai
- 4) kohdissa 1—3 tarkoitettujen kustannusmallien yhdistelminä.

Tukea voidaan lisäksi myöntää kiinteänä euromääräisenä tukena. Tuen myöntävä viranomais-teen tekee päätöksen kustannusmallista ja hankkeen maksutavasta hankkeen koko toteutta-misajaksi ja päätös koskee kaikkia hankkeen toteuttajia. Tuki voidaan maksaa toteutettujen toi-menpiteiden tuotosten tai toteutuneiden kustannusten perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kustannusmalleista ja niiden käyttökohteista.

13 §

Tuettavan toimenpiteen aloittaminen ja luvan esittäminen

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tuen kohteena olevaa toimenpidettä ole aloitettu, ennen kuin tukihakemus on tullut vireille.

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista viranomaiselta, tuen myöntämisen edel-lytyksenä on luvan esittäminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset Euroopan unionin lainsää-dännön rajoissa toimenpiteen aloittamisesta ennen tukihakemuksen vireilletuloa, luvan esittämi-sestä ja siitä, milloin toiminta katsotaan aloitetuksi eri toimenpiteiden osalta, sekä ennen hake-muksen vireilletuloa tukikelpoisista yleiskustannuksista.

14 §

Euroopan unionin valtioneuvoston säännösten ja määräysten soveltaminen

Tukea myönnettäessä sovelletaan, mitä valtioneuvoston myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksis-ta Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään ja, jos Euroopan komissio on hyväksynyt tuen, komission päätöksessä määrätään.

Tuki myönnetään tiettyjen tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopi-muksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014, jäljem-pänä ryhmäpoikkeusasetus, mukaisena tukena tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopi-muksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuk-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

sen (EU) N:o 1407/2013 mukaisena tukena. Tuki voidaan myöntää myös muiden Euroopan komission hyväksymien valtiontukisääntöjen mukaisena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sovellettavista valtiontukisäännöistä ja valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja menettelyistä.

15 §

Tuen myöntämisen rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettua tukea ei voida myöntää, jos:

1) tuen hakija on kuluvan tai kolmen tuen hakemista edeltäneen kalenterivuoden aikana toiminnassaan toistuvasti osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta aiemmin myönnetyn tämän lain tai sitä edeltävän lainsäädännön nojalla myönnetyn tuen ehtojen noudattamisessa;

2) tuen myöntämisen edellytykset on luotu keinotekoisesti, tämän lain tavoitteiden vastaisesti ja järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää tuen myöntämistä koskevia säännöksiä oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelemiseksi;

3) tuen hakija on hakuvuonna tai kolmen sitä edeltäneen kalenterivuoden aikana olennaisesti laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- tai maksuvelvollisuuksien hoitamisen tai tuen hakijalla on olennaisia maksuhäiriöitä taikka tuen hakijalla on maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja perittävänä ulosotossa tai velkoja, jotka on palautettu ulosotosta varattomuusestetodistuksin, ellei tuen myöntämistä pidetä erityisistä syistä tarkoituksenmukaisena;

4) tuen hakija on vaikeuksissa oleva yritys. Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan komission suuntaviivoissa valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (2014/C 249/01) tarkoitettua vaikeuksissa olevaa yritystä. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta, mikäli tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena; tai

5) tuen hakijaa koskee ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Jos tuen hakija on oikeushenkilö, 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen rajoitukset koskevat toimitusjohtajaa ja hänen sijaistaan, hallituksen jäsentä ja varajäsentä, hallintoneuvoston ja siihen rinnastettavan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, vastuunalaista yhtiömiestä sekä muuta ylimpään johtoon kuuluvaa. Edellä säädetty koskee myös henkilöä, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosenttia osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta, jos kyseessä on muu yhteisö kuin osakeyhtiö.

Tuen myöntämisen rajoituksien arvioimiseksi voidaan ottaa huomioon 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen sellaisista yritys- ja yhteisötietolain (244/2011) 3 §:ssä tarkoitetuista rekisteröidyistä yrityksistä ja yhteisöistä, jotka välittömästi tai välillisesti kytkeytyvät tuen hakijaan tai 2 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin. (Uusi 3 mom.)

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

3 luku

Maaseudun yritystuen myöntämisen edellytykset

16 §

Yritystuen saaja ja tuettava toiminta

Maaseudun yritystukea, jäljempänä yritystuki, voidaan myöntää:

- 1) maatilalle maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan;
- 2) pienelle yritykselle maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan; ja
- 3) pienelle ja keskiuurelle yritykselle maataloustuotteiden jalostukseen ja kaupan pitämiseen.

Paikallisen toimintaryhmän kautta haettavaa tukea voidaan myöntää:

- 1) mikroyritykselle maa- ja metsätalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan ja vastaavaan maataloilla harjoitettavaan yritystoimintaan; ja
- 2) maatalouden alkutuotannon pienimuotoiseen kokeiluun.

Paikallisen toimintaryhmän kautta haettua tukea investointeihin voidaan myöntää yli viisi henkilöä henkilötyövuosina työllistävälle mikroyrityksille vain erityisestä syystä.

Tukikelpoisia ovat 1 ja 2 momenteissa tarkoitettut yritykset, joissa elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö tai osuuskunta.

17 §

Yritystuen saajaa koskevat edellytykset.

Yritystukea voidaan myöntää yritystoimintaan, jota harjoitetaan Suomessa strategiasuunnitelman tukikelpoisella alueella olevasta toimipaikasta. Edellytyksenä on lisäksi, että yhteisömuotoisen yrityksen kotipaikka sijaitsee Euroopan unionin alueella.

Yritystukea voidaan myöntää yritykselle, jolla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että yritys esittää selvitykset taloudellisesta asemastaan.

Tuensaajana voi olla yritys, jossa yritystoimintaa harjoitetaan päätoimisesti. Paikallisen toimintaryhmän kautta tukea haettaessa, tuensaajana voi olla yritys tai luonnollinen henkilö, joka harjoittaa yritystoimintaa päätoimisesti tai osa-aikaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yrityksen taloudellista asemaa ja kannattavuutta koskevista vaatimuksista sekä tuen edellyttämästä yritystoiminnan laajuudesta.

18 §

Yritystoiminnan tukemisen yleiset edellytykset

Yritystuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) yritystoiminta edistää tavoitteita, johon osoitetuista varoista tuki myönnetään;

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

2) tuen myöntämisen ei arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai, jos yritys toimii ainoastaan paikallisesti, toiminta-alueellaan; ja

3) yritys esittää ajantasaisen ja toteuttamiskelpoisen liiketoimintasuunnitelman tai muun vastaavan asiakirjan.

Liiketoimintasuunnitelman laajuus on sopeutettava yritystoiminnan ja tuettavien toimenpiteiden laajuuteen.

Liiketoimintasuunnitelman toteutumisen välttämättömät toimenpiteet hyväksytään tuen myöntämistä koskevalla päätöksellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tuen kilpailua vääristävän vaikutuksen arviointiperusteista sekä liiketoimintasuunnitelman sisällöstä, kestosta, sen noudattamisen vaatimuksista ja tuettavan toimenpiteen toteutumisen arvioinnista.

19 §

Tuettavat toimenpiteet ja kustannukset

Tukea voidaan myöntää yritystoiminnan:

- 1) käynnistämiseen;
- 2) aineellisiin ja aineettomiin investointeihin; ja
- 3) kehittämiseen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan Euroopan unionin säädösten antamissa rajoissa tarkemmat säännökset tuettavista toimenpiteistä, tuen muodosta, toimenpiteiden tukikelpoisista kustannuksista sekä kustannusten syntyminen ajankohdasta.

20 §

Tuen myöntäminen poikkeuksellisissa oloissa

Sen lisäksi, mitä 19 §:ssä säädetään, valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä sellaisissa normaaliolojen erityisen poikkeuksellisissa olosuhteissa, jotka merkittäväällä tavalla äkillisesti ja ennalta-arvaamattomasti aiheuttavat merkittäviä muutoksia yritysten toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin, tukea voidaan myöntää elinkelpoisille yrityksille toiminnan tukemiseksi ja sopeuttamiseksi sekä maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tuen myöntämisestä ja käytökohteista 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

4 luku

Kehittämishanketuen edellytykset

21 §

Kehittämishanketuen saaja ja tuettava toiminta

Kehittämishanketukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle toimintaan, jonka tavoitteena on vahvistaa maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta, edistää älykästä, kestäväää ja monipuolista maatalousalaa sekä edistää ympäristönhoitoa ja ilmastotoimia.

Tarkemmat säännökset myönnettävän tuen edellytyksistä ja tuen saajista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Tuettavat toimenpiteet ja kustannukset

Kehittämishanketukea voidaan myöntää:

- 1) kehittämiseen;
- 2) koulutukseen ja tiedonvälitykseen; ja
- 3) investointeihin.

Myönnettäessä tukea kehittämishankkeesta aiheutuviin kustannuksiin vähennetään tukikelpoisista kustannuksista hankkeen tuottamat välittömät tulot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan Euroopan unionin säädösten antamissa rajoissa tarkemmat säännökset tuettavista toimenpiteistä, tuen muodosta ja toimenpiteiden tukikelpoisista kustannuksista.

23 §

Kehittämishanketuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset

Kehittämishanketuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset hankkeen toteuttamiseen.

Hanketukea voidaan myöntää vain toimenpiteeseen, joka on järjestetty hakijan tavanomaisesti toiminnasta erillisen hankkeen muotoon.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää hankesuunnitelman.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1—3 momentissa säädettyjen edellytysten arvioinnissa käytettävistä perusteista.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

24 §

Tuen siirtäminen toiselle tuettavan toimenpiteen toteuttamista varten

Jollei muualla tässä laissa toisin säädetä, tukea voidaan osaksi siirtää toiselle käytettäväksi tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen. Tuen myöntämisen edellytyksenä on tällöin, että tuen siirtäminen on tuettavan toimenpiteen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista ja toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvat tahot täyttävät kyseisen tuen saajaa koskevat edellytykset. Lisäksi edellytyksenä on, että tuen saaja varmistaa muiden toimenpiteen toteuttamiseen osallistuvien kanssa laadittavien sopimuksien tuen myöntämiselle ja maksamiselle asetettujen edellytysten täyttämisen sekä tuen ehtojen noudattamisen mukaan lukien mahdollinen tuen ja muun julkisen rahoituksen takaisinmaksu korkoineen ja hallinnollisine seuraamusmaksuineen. Tuen saaja vastaa kuitenkin edellytysten täyttämisestä ja ehtojen noudattamisesta sekä, jos tuki peritään takaisin, tuen takaisinmaksusta tuen myöntävään viranomaiseen nähden.

Tuesta on siirron jälkeenkin jäätävä hakijan omaan käyttöön merkittävä osa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen siirtämisen edellytyksistä ja menettelystä.

25 §

Ohjausryhmä

Kehittämishankkeen toteuttamisen seuraamiseksi voidaan asettaa ohjausryhmä, jos tämä on perusteltua hankkeen laajuus ja vaikutukset huomioon ottaen. Ohjausryhmän asettamisesta päättää tuen myöntävä viranomainen. Vastuu hankkeen toteuttamisesta on yksinomaan tuen saajalla.

Tarkemmat säännökset ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä ohjausryhmän tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Tuen ehdot

26 §

Toimenpiteen toteutusaika

Tuettava toimenpide on kokonaisuudessaan toteutettava tukipäätöksessä asetetussa toteutusajassa. Asetettavassa toteutusajassa on huomioitava hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun suunnitelma-asetuksen 77 artiklassa säädetty määräaika.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pidentää 1 momentissa tarkoitettua toteutusaikaa hakemuksesta, joka on tehty ennen toteutusajan päättymistä. Toteutusajan pidentämiselle tulee olla hyväksyttävä syy, joka ei ole ollut tiedossa toteutusajasta päätettäessä. Toteutusaika voidaan jättää pidentämättä, jos varoja, joista tuki on myönnetty, tai muitakaan varoja ei ole käytettävissä tuen maksuun hyväksytyt toteutusajan jälkeen. Jos toimenpiteen toteutusajan pidentämistä koskeva hakemus toimitetaan kohtuullisessa ajassa 1 momentissa tarkoitetun toteutusajan päättymi-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

sen jälkeen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi käsitellä näin toimitetun hakemuksen, jos määräajan noudattamatta jättäminen johtuu hakijan vakavasta terveydentilaa koskevasta muutoksesta tai muusta hakijasta riippumattomasta yllättävästä, ennalta arvaamattomasta tapahtumasta taikka muusta ylivoimaisesta esteestä.

Tarkemmat säännökset tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta toteutusajasta ja toteutusajan pidentämisen edellytyksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

27§

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Kun hankinnassa tulee soveltaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016), tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla.

Tukea saadaan käyttää ainoastaan tukipäätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Yritystuen saajien tulee käyttää investointiin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta vähintään kolme vuotta ja hanketuen saajien vähintään viisi vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta. Erityisestä syystä omaisuuden käyttöajaksi voidaan tukipäätöksessä määrätä enintään kymmenen vuotta. Tuen kohteena olevan investoinnin omistus- tai hallintaoikeus voidaan luovuttaa toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä edellyttäen, että tuen saaja hankkii tilalle vastaavaa omaisuutta tai toteuttaa sellaisen omistusjärjestelyn, jonka kautta luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja tuetun investoinnin luonne ei olennaisesti muutu. Tuen kohteena olevan yleishyödyllisen investoinnin omistus- tai hallintaoikeuden luovutus on mahdollista myös, mikäli luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset.

Tuen kohteena olevaa toimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen 2 momentissa säädetyn määräajan päättymistä. Tuen kohteena olevan yritystoiminnan omistus- tai hallintaoikeus voidaan kuitenkin luovuttaa toiselle ennen edellä tarkoitettua määräajan päättymistä edellyttäen, että tuen saaja hankkii tilalle sellaista vastaavaa omaisuutta tai toteuttaa sellaisen yritysjärjestelyn, jonka kautta luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Jos tuettava toiminta tai investointi luovutetaan toiselle ennen 2 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä, ja tuki tai osa tuesta on vielä maksamatta, voidaan jäljellä oleva tuki siirtää maksettavaksi luovutuksen saajalle, mikäli tuen myöntämisen edellytykset luovutuksen saajalle ovat olemassa.

Tukipäätöksen vastaisena luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan yritystoiminnan siirtymistä perintönä tai sukupolvenvaihdoksen kautta. Jos kyseessä on luonnollisena henkilönä harjoitetun toiminnan yhtiöittäminen, voidaan myös kokonaan maksamatta oleva tuki siirtää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset maksamatta olevan tuen siirtämisestä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset myös tuettavan toiminnan ja investoinnin pysyvyydestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

28 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) tai, jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, mainitun luvun ja hyvän kirjanpitotavan mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja on henkilö, jota verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti, pidetään tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitona, mitä tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Tällöin tilinpito on järjestettävä siten, että tuettavan toimenpiteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa, ja niitä koskeva kirjanpitoaineisto säilytettävä siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvien osin, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan suunnitelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Ruokavirasto maksaa tuensaajalle tuen loppumaksun.

29 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Tuen saaja on velvollinen antamaan tuen myöntävälle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen saajan on viivytyksettä ilmoitettava tuen myöntäneelle viranomaiselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Tämän on käsiteltävä ilmoitus tukipäätöksen ehtojen muuttamista koskevana hakemuksena, jos tuen saaja ja tuettu toiminta edelleen täyttävät tässä laissa säädetty edellytykset, taikka tuen maksun keskeyttämisenä tai takaisinperintänä siten kuin 10 luvussa säädetään.

Tuen saaja on velvollinen avustamaan 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuen kohdetta.

Jos tuen saaja on epäiltyä esitutkinnassa tai syytteessä rikoksesta ja tuen saaja luovuttaa tarkastuksen suorittajalle 1—3 momentissa tarkoitettuja tietoja niistä seikoista, joihin epäily tai syyte perustuu, tarkastuksen suorittaja ei saa luovuttaa niitä poliisi- tai syyttäjäviranomaiselle ilman tuen saajan suostumusta.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

6 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

30 §

Hakuaika ja hakumahdollisuudesta tiedottaminen

Tuen hakemiselle voidaan asettaa hakuaika. Jos hakuaikaa ei aseteta, tukihakemukset on ratkaistava ennalta ilmoitettuina jaksoina.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava toimivaltaansa kuuluvan tuen hakumahdollisuudesta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä tuen myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

Paikallisen toimintaryhmän on tiedotettava alueellaan 2 momentissa tarkoitetuista seikoista sellaisen tuen osalta, joka rahoitetaan paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä.

31 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnustetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella, siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään.

Ruokavirasto voi 1 momentista poiketen antaa tarkemmat määräykset siitä, että tiettyä tukea tai tiettyjä tukia haetaan muutoin kuin sähköisessä järjestelmässä, jos tukijärjestelmän toimeenpanon kiireellisyys, hakemusten vähäinen määrä tai muu niihin verrattava erityinen syy sitä edellyttää.

Ruokavirasto voi antaa tarkemmat määräykset hakemukseen liitettävistä asiakirjoista, hakemisen menettelyistä sekä hankesuunnitelman ja selvitysten esitystavasta.

32 §

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tuen myöntää se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 5 §:n nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivallasta muuta säädetä.

Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat kuitenkin siirtää tällä tavoin toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta hakemuksen toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ratkaistavaksi, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetusta laista tai sen nojalla säädetyistä muuta johdu ja asianomaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset suostuvat siirtoon.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Jos kehittämishankkeella on pääasiassa valtakunnallisia tavoitteita, toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jolle maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut varat valtakunnallisen hankkeen rahoitusta varten.

33 §

Tuen hakeminen paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä

Haettaessa tukea paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä sovelletaan, mitä 31 §:ssä säädetään tuen hakemisesta. Toimivaltainen on se paikallinen toimintaryhmä, jonka alueella tuettava toimenpide toteutetaan.

Toimivaltainen paikallinen toimintaryhmä tarkistaa, että sille toimitettu hakemus täyttää hakemukselle säädetyt muotovaatimukset, ja antaa lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen strategian tavoitteiden kannalta. Paikallinen toimintaryhmä toimittaa tukihakemuksen sekä lausuntonsa toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Jos tuen hakija on paikallinen toimintaryhmä, hakemiseen sovelletaan kuitenkin, mitä 31 §:ssä säädetään.

Ruokavirasto antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset hakemuksen toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen sekä hakemuksen käsittelystä.

34 §

Tukihakemuksen arviointi

Tukiehdot täyttävät hakemukset arvioidaan valintaperusteiden perusteella. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa alueellisiin suunnitelmiin kuuluvien hankkeiden valintaperusteet ennen haun alkamista strategiasuunnitelman seurantakomiteaa kuultuaan.

Ennen tukihakemuksen ratkaisemista koskevan päätöksen tekemistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pyytää muulta viranomaiselta lausunnon tuen saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä seikoista, jos tämä on välttämätöntä tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ennen yritystuen myöntämistä tehdä yritystuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi yrityskäynnin. Yrityskäynnin havainnot on kirjattava, ja ne on annettava tiedoksi hakijalle. Yrityskäynnin kohteena eivät saa olla pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetut tilat.

Valintaperusteista ja -menettelystä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Tukien myöntämisen keskeyttäminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus päätöksellään keskeyttää tukien myöntäminen valtakunnallisesti tai alueellisesti, jos tuen rahoitukseen tarvittavia varoja ei ole käytettävissä tai markkinatilanne taikka Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Tukien myöntäminen voidaan keskeyttää määräajaksi tai toistaiseksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Päätös tukien keskeyttämisestä on julkaistava Suomen säädöskokoelmassa. Keskeytyksestä on tiedotettava asianmukaisessa laajuudessa.

36 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä. Jos tuettava toiminta on tarkoitus toteuttaa useamman kuin yhden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, on toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankittava ennen tuen myöntämistä muiden asianomaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lausunto. Tukea voidaan myöntää toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen rahoituskiintiöstä ainoastaan, jos kyseinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa puoltavan lausunnon.

Edellytyksenä tuen myöntämiselle paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä on toimintaryhmän antama puoltava lausunto hakemuksesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän puoltavasta lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ratkaisee myös hakemuksen, jota paikallinen toimintaryhmä ei ole puoltanut. Paikallisen toimintaryhmän on viipymättä toimitettava hakemus lausuntoineen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

37 §

Tukipäätös

Tukipäätökseen on otettava myönnetyn tuen määrä, tässä laissa säädetyt tuen ehdot sekä tuen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätökseen tulee lisäksi ottaa ne Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyt ehdot ja edellytykset, jotka olennaisesti ja välittömästi vaikuttavat tuen käyttöön ja maksamiseen. Tukipäätöksellä hyväksytään tuettavaa toimenpidettä koskeva suunnitelma.

Tukipäätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

7 luku

Tuen maksaminen

38 §

Maksuhakemus

Maksua haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa.

Hakemuksessa on annettava tuen maksamisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät selvitykset ja, jollei tukea ole myönnetty kertakorvauksena, tilinpitoasiakirjat.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset maksuhakemuksessa annettavista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista.

39 §

Maksuhakemuksen määräaika

Maksuhakemuksen toimittamiselle voidaan asettaa kohtuullinen määräaika, joka lasketaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutusajan päättymisestä.

Maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

40 §

Tuen maksamisen edellytykset

Tuen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on toteuttanut ne toimenpiteet, joihin tuki on myönnetty sekä noudattanut tuen ehtoja.

Kun tuen maksutapa on tuotosperusteinen, tuen saajan tulee osoittaa asiakirjoilla tai muulla tuen myöntäneen viranomaisen edellyttämällä tavalla toteuttaneensa tuen kohteena olevat toimenpiteet.

Kun tuki maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella, mukaan lukien laskennalliset kustannukset, tuen saajan tulee toisessa momentissa todettujen edellytysten lisäksi, esittää toimenpiteistä aiheutuneet välittömät kustannukset. Kustannusten tulee olla tosiasiallisia, todennettavissa, lopullisia sekä kohdentua tuettavaan toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden, kohtuullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset toimenpiteen toteuttamista sekä menon tosiasiallisuutta, todennettavuutta, lopullisuutta, kohtuullisuutta ja kohdentumista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista.

41 §

Maksettavan tuen määrä

Kun tuen maksutapa on tuotosperusteinen, tuki maksetaan tukipäätöksellä hyväksytyjen toimenpiteiden toteutumista vastaavina erinä.

Kun tuki maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella, mukaan lukien laskennalliset kustannukset, tukea maksetaan enintään tukipäätöksessä hyväksyty osuus toteutettujen toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista.

Tuen saajan on maksuhakemuksessa esitettävä selvitys toimenpiteeseen saadusta muusta julkisesta rahoituksesta sekä hanketuen osalta saaduista tuloista ja yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tuloista ja muusta rahoituksesta sekä niiden vaikutuksesta maksettavan tuen määrään. Ruokavirasto antaa tarkemmat mää-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

räykset hankkeen muun julkisen ja yksityisen rahoituksen toteutumista sekä tuloja koskevista selvityksistä.

42 §

Tuen maksuerät

Tukea voidaan maksaa yhdessä tai useammassa erässä.

Kehittämishanketukea ja toimintarahaa voidaan maksaa ennakkona, jos tämä on tuen saajan aseman ja tuettavan toimenpiteen toteutuksen kannalta perusteltua.

Tarkemmat säännökset tukien maksueristä, ennakkona maksettavan tuen määrästä ja ennakon maksamisen edellytyksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

43 §

Maksujen hyväksyminen ja suorittaminen

Hanke- ja yritystuen maksamisesta päättää tuen myöntänyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ruokavirasto vastaa menojen lopullisesta hyväksymisestä sekä maksujen suorittamisesta tuen saajille. Maksuja koskevat päätökset voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

8 luku

Asian hallintajärjestelmä ja tuen seuranta

44 §

Tiedon antaminen seurantaan varten

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Ruokavirastolla on salassapitosäännösten estämättä ja korvauksetta oikeus saada elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta sekä toimintaryhmiltä avustajajärjestelmän hallinnoinnin edellyttämät tarpeelliset tiedot ja selvitykset avustusten hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta. Maa- ja metsätalousministeriöllä on vastaava oikeus saada tietoja Ruokavirastolta.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada tietoja avustusten käytöstä avustuksen saajilta. Lisäksi tuen saajan on annettava tuettavan toimenpiteen edistymistä ja vaikuttavuutta koskevat selvitykset ja seurantatiedot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja vastaavat tiedot toimintaryhmien kautta haetuista avustuksista on annettava toimintaryhmälle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot luovutetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin selvitysten ja seurantatietojen sisällöstä. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten ja seurantatietojen esitystavasta.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

45 §

Asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmä

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoidettaessa laadittuihin asiakirjoihin sekä asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmään kuuluviin rekistereihin ja verkkopalveluihin sovelletaan ruokahalinnon tietovarannosta annettua lakia (560/2021).

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kuitenkin kymmenen vuotta tuen viimeisen erän maksamisesta ja, jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan suunnitelmaan sisältyvästä tuesta, viisi vuotta siitä, kun Euroopan komissio maksoi suunnitelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden. Valtiontukena myönnettyä tukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä saatetaan edellyttää edellä säädettyä pidempi säilytysaika.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

46 §

Toimintaryhmän ja hakijan oikeus rekisteritietojen saamiseen

Paikallisella toimintaryhmällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 45 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

Tuen hakijalla on oikeus 45 §:ssä tarkoitettuun asianhallintajärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asian-
sa etenemistä ja ratkaisuja sekä tuen seurantatietojen käsittelyä. Vastaava oikeus on toimintaryhmällä sen rahoituskiintiöstä haetun ja myönnetyn tuen osalta lukuun ottamatta seurantaa, tarkastamista ja takaisinperintää koskevia sekä maksuhakemuksen yhteydessä esitettyjä salassa pidettäviä tietoja.

Toimintaryhmällä on omasta rahoituskiintiöstään myönnetyn tuen osalta lisäksi oikeus asianhallintajärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa nähdä kokoomatietoja.

Asian seuraaminen ja koontitietojen katselu edellyttää sähköistä tunnistautumista.

9 luku

Tarkastus

47 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi toimeenpanosta vastaaviin viranomaisiin ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla sekä hallinnointilain 12 §:ssä tarkoitettulla todentamisviranomaisella siltä osin kuin hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetus-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

sa horisontaaliasetuksessa tai sen nojalla säädetään. Jos tukea on tämän lain 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla siirretty muulle taholle, on edellä mainituilla viranomaisilla ja todentamisviranomaisella oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Jos tuen kohteena oleva toiminta tai tuetun investoinnin kohde on luovutettu ilman, että tukea on samalla siirtynyt, mainituilla viranomaisilla ja todentamisviranomaisella on oikeus tarkastaa luovutettu toiminta tai kohde luovutuksensaajan luona.

Euroopan unionin varoista osaksi tai kokonaan taikka valtiontukena myönnettyä tukea koskeva tarkastusoikeus on myös Euroopan unionin toimielimellä siten kuin asiasta Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään.

48 §

Tarkastuksen suorittaminen

Edellä 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittamista varten viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus päästä tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä tuen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi voidaan ulkopuolinen tilintarkastaja valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettu tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia, kielilakia, saamen kielilakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia. Tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tarkastustehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Ruokavirastolle.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Edellä 47 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella ja todentamisviranomaisella on oikeus saada poliisilta korvaukset virka-apua tarkastustehtävän suorittamisessa.

Ruokavirasto päättää tarkastusten määrästä ja valitsee tarkastuskohteet riskianalyysiin tai sattunaisotantaan perustuen, jollei asiasta Euroopan unionin lainsäädännössä muuta säädetä. Ruokavirasto laatii tarkastusstrategian ja tarkastussuunnitelman. Tarkastusten toteuttamistavasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

10 luku

Tuen palauttaminen, maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä

49 §

Tuen palauttaminen

Tuen saajan tulee viipymättä palauttaa virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa tuki tai sen osa. Tuen saajan tulee palauttaa tuki tai sen osa myös, jos sitä ei voida käyttää tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla. Jos palautettava määrä on enintään 100 euroa, sen saa jättää palauttamatta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske laskennallisen perusteen mukaan myönnetyn tuen ja toteutuneiden kustannusten välistä erotusta.

50 §

Tuen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen lopettamaan tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

- 1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;
- 2) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;
- 3) tuen ehtoja ei ole noudatettu;
- 4) tuen saaja on luovuttanut tuetun investoinnin kohteen taikka olennaisesti supistanut tai lopettanut tuen kohteena olevan toiminnan 27 §:n vastaisesti;
- 5) tuen saaja on asetettu konkurssiin ennen 27 §:ssä tarkoitettua määräajan päättymistä ja tuen saajan toiminnassa on tehty rikoslain (39/1889) 39 luvussa tarkoitettu velallisen rikos;
- 6) tuen saaja on kieltäytynyt avustamasta tarkastuksessa; tai
- 7) Euroopan unionin osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

Ruokavirasto on velvollinen lopettamaan toimintarahaa, valmistelutuen ja teknisen avun maksamisen sekä perimään toimintarahaa, valmistelutuen ja teknisen avun takaisin 1 momentin 1—3 ja 6—7 kohdassa säädetyillä perusteilla.

Takaisinperittäväksi on 1 momentin 4 kohdan perusteella määrättävä se osuus maksetun tuen määrästä, joka saadaan vähentämällä omaisuuden käyttöaikaa vastaava osuus 27 §:ssä tarkoitusta käyttöajasta.

Perimättä voidaan kuitenkin jättää määrä, joka on enintään 100 euroa ilman korkoja.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti takaisinperityn tuen maksamisesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

51 §

Takaisinperittävälle määrälle suoritettava viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään 54 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, takaisinperittävälle määrälle on suoritettava korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua vuotuista viivästyskorkoa. Korko lasketaan sen ajan perusteella, joka alkaa 60 päivää takaisinperintäpäätöksen tekemisajankohdasta ja päättyy saatavan suorittamisajankohtaan tai, jos saatava vähennetään myöhemmin maksettavasta erästä, vähennyksen tekemisajankohtaan.

52 §

Takaisinperinnän kohtuullistaminen

Takaisinperinnästä päättävä viranomainen voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maaseudun kehittämisen tukia koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä tätä edellytetään.

53 §

Vähennykset, seuraamukset ja uhkasakko

Jos maksua koskevassa hallinnollisessa tarkastuksessa tai muussa tarkastuksessa havaitaan, ettei tuen kohteena olevaa toimenpidettä ole toteutettu hyväksytyin suunnitelman mukaisesti tai tuenhakija on maksuhakemuksessaan esittänyt tukeen oikeuttamattomia kustannuksia, tukea ei makseta tai maksettavaa tukea vähennetään. Maksettavaan tukeen liittyvästä hallinnollisesta seuraamuksesta päättää tuen maksamisesta päättävä viranomainen.

Seuraamuksissa on otettava huomioon hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun horisontaaliasetuksen 59 artiklassa säädetty. Seuraamuksia ei määrätä horisontaaliasetuksen 59 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a, b ja c kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa eikä muissa niihin verrattavissa tilanteissa.

Jos tuensaaja on jättänyt noudattamatta julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, seuraamukset on määrättävä 1 momentissa mainitun horisontaaliasetuksen 61 artiklan mukaisesti.

Jos tuen saaja tai taho, jolle tukea on 24 §:n nojalla siirretty, kehotuksesta huolimatta kieltäytyy antamasta 29 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai avustamasta 29 §:n 3 momentin mukaisesti tarkastuksessa taikka estää 47 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarkastajaa suorittamasta lainkohdan mukaista tarkastusta, voidaan tietojen antamisen, tarkastuksessa avustamisen tai tarkastuksen sallimisen tehosteeksi asettaa uhkasakko. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa luonnolliselle henkilölle tietojen antamisvelvollisuuden taikka tarkastuksen suorittamisen tehosteeksi, jos henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot koskevat rikosepäilyn kohteena olevaa asiaa. Jos tarkastusta suorittava todentava viranomainen on yksityinen taho, uhkasakon asettaa ja sen

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

maksettavaksi määräämisestä päättää Ruokavirasto ja muusta tapauksessa hyväksymispäätöksen tehnyt tai tuen myöntänyt viranomainen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tuen vähentämisperusteista sekä vähennysten ja seuraamusten laskennasta.

54 §

Takaisinperintää ja maksamisen lopettamista koskeva päätös

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen lopettamisesta päätös. Päätöksessä määrätään takaisinperittävä määrä ja ilmoitetaan sen suorittamisen eräpäivä, joka on 60 päivän kuluttua takaisinperintäpäätöksen tekopäivästä.

Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sai tiedon 50 §:ssä säädetystä perusteesta, ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta.

55 §

Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano

Ruokavirasto vastaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintä voidaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta.

Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Takaisinperintäsaatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman. Muutoin päätöksen täytäntöönpanossa sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

11 luku

Erinäiset säännökset

56 §

Päätöksen maksuttomuus

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle ja tuen saajalle maksuton.

57 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista teh-

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

tävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa tarkoitetun asian käsittelemiseksi. Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on vastaava oikeus saada tällaiset tiedot ja selvitykset avustusten käytöstä tuen saajilta.

Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta Verohallinnolta tuen hakijaa ja tuen saajaa koskevat tiedot veroihin sekä muulta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta edellä mainittuja tahoja koskevat tiedot lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin **taikka Tullin perimiin maksuihin** liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisesta, toiminnasta, taloudesta sekä **edellä mainittujen tahojen kytkennöistä ja niissä mahdollisesti esiintyneistä puutteellisuuksista edellä mainittuihin velvollisuuksiin liittyen**, jos tiedot ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi, maksamiseksi tai tuen käytön valvomiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle ja Euroopan unionin toimielimelle sellaiset tässä laissa säädettyä tehtävää hoitettaessa saadut tuen saajaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

58 §

Toimintaryhmän toimintaraha

Paikalliselle toimintaryhmälle voidaan myöntää toimintarahaa hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun yleisasetuksen 34 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuihin hallinto- ja toiminnanedistämiskustannuksiin.

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää toimintarahan. Toimintarahan määrä prosentteina kehittämisstrategian julkisen rahoituksen kokonaismäärästä vahvistetaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Toimintaraha maksetaan prosenttiperusteisena korvauksena paikallisen kehittämisstrategian toteuttamisen etenemisen perusteella. Toimintarahan maksamisesta ja takaisinperinnästä päättää Ruokavirasto.

Toimintaryhmän tulee toimittaa tiedot toiminnastaan Ruokavirastolle. Sen lisäksi, mitä 50 §:ssä säädetään tuen maksun lopettamisesta ja takaisinperinnästä, Ruokavirasto on velvollinen perimään toimintarahan takaisin, jos toimintarahaa on maksettu virheellisesti tai liikaa suhteessa kehittämisstrategiaa toteuttavien toimien toteutuneisiin maksuihin. Muutoin toimintarahaan sovelletaan, mitä tämän lain 10 luvussa säädetään.

Tarkempia säännöksiä toimintarahaan liittyvistä menettelyistä, toteutumisen arvioinnista sekä maksatuksesta ja maksatuksen edellyttämistä tiedoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä toimintarahan maksatuksessa edellytettävistä selvityksistä.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

59 §

Paikallisen kehittämisstrategian valmistelutuki

Paikallisten kehittämisstrategioiden valmisteluun voidaan myöntää valmistelutukea hallinnointilain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun yleisasetuksen 34 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin valmistelukustannuksiin. Valmistelutuen myöntämisestä, maksamisesta ja takaisinperinnästä päättää Ruokavirasto.

Seuraamuksiin, tarkastuksiin sekä takaisinperintään sovelletaan muutoin, mitä niistä yritys- ja hanketuen osalta säädetään tässä laissa tai sen nojalla.

Tarkemmat säännökset valmistelutuen menettelyistä sekä myöntämisen ja maksamisen edellytyksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ruokavirasto voi antaa tarkemmat määräykset toimenpiteen toteuttamista sekä menon tosiasiallisuutta, todennettavuutta, lopullisuutta, kohtuullisuutta ja kohdentumista koskevista selvityksistä ja tilinpitoasiakirjoista.

60 §

Valituskielto

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräajan pidentämistä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

61 §

Muutoksenhaku

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

Muilta osin muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

62 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tällä lailla kumotaan maaseudun kehittämiseen tukemisesta annettu laki (28/2014).

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Tämän lain 3 ja 4 luvussa sekä 58 ja 59 §:ssä tarkoitetut tuet otetaan käyttöön valtioneuvoston asetuksella. Tuet voidaan ottaa käyttöön eri ajankohtina. Edellä 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin suunnittelukustannuksiin ei voida tukea myöntää, jos ne ovat aiheutuneet ennen 1 päivää tammikuuta 2023.

Tämä lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin hakemuksiin sekä tukiin, jotka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa.

3.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 31 kohta, sellaisena kuin se on laissa 2022, ja

lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 308/2016, 858/2016, 1159/2016, 1413/2016, 1419/2016, 324/2017, 454/2017, 1112/2017, 404/2018, 414/2018, 722/2019, 1399/2019, 624/2020, 1264/2020, 488/2021, 690/2021, 763/2021, 1134/2021, ~~488/2021~~, 713/2022 ja 2022, uusi 32—34 kohta seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

31) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 41 a §:ssä tarkoitettua toimijan luotettavuuden selvittämistä;

32) maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023—2027 annetun lain (/) mukaisen tuen myöntämistä, maksamista ja valvomista;

33) maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) mukaisen tuen myöntämistä, maksamista ja valvomista;

34) maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) mukaisen tuen myöntämistä, maksamista ja valvomista.

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Ruokavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Ruokavirastosta annetun lain (371/2018) 2 §:n 1 momentin 2 kohta, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Ruokavirastolle kuuluvat:

2) muut 1 kohdassa mainituista rahastoista sekä kansallisista varoista maa-, puutarha- ja porotaloudelle, luontaiselinkeinoille, koltille sekä maaseudun kehittämistoimenpiteisiin myönnettävien tukien ja korvausten, yhteisen maatalouspolittikan strategiasuunnitelman sekä maataloustuotteiden markkinajärjestelyn toimeenpanoon liittyvät tehtävät;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö MmVM 16/2022 vp

Helsingissä 11.11.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Anders Norrback r (osittain)
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
varajäsen Tiina Elo vihr
varajäsen Janne Sankelo kok
varajäsen Katja Taimela sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola